מו:

ה) פר קטון, כ) מוכונטט, ג) [ויקרא יא], ד) [מכשירין פ"ד מ"ג], ד) [שמיני סוף פרשה ט], ו) [ג"ל משום שאי

אפשר וכ״ה בס״ין.

הגהות הב"ח

(h) גם' מהו להכשיר בהן את הזרעים אלינא

הינה הזרעים אליכא דר' אליעזר: (כ) רשב"ם ד"ה אליכא וכו' דטעמיה דר' אליייה

דר׳ אליעזר התם וכו׳ לענונים בדקחשבי ליה תלוט: (ג) ד"ה כי תיבעי וכו׳ היכל

דחישב להדיח המכתשת

יכו׳ אפילו חישב להדיח:

מוסף רש"י

ישאני שאיבה דרבנז. מה

שמקוה נפסל בג' לוגין מים שמוכין, מדרכנן הים (ב"ק סו.). כי אתיא הך איתתא

לקמך. אשה אחת באת לפני

עישור נכסים במקומו של רבה בר רב הונא ובקשה מנו לשלוח לו דבר מאחו שישמדל

בדינה (כתובות סט.).

נחמיה שהיה לה ליטול

לו א מיי פ״ד מקוואות הלי א סמג מקוואות הלי א סמג עשין רמח: לו ב מיי פי"א מהלי כלים הלכה כד:

רבינו גרשום

מדאורייתא היא: והא קי״ . דמים שאובין האי דפסלי י מדרבנז היא כדאמרי׳ במס׳ מדרבנן היא כדאמרי במסי יבמות (דף 29 היו עושין מקוה של מ' סאה ונטל סאה ונתן סאה כשר עד כמה אמר ר' יוחנן . עד רובה יותר מרובה פסיל ליה. ל"א שאיבה עטיל ליה. ל"א שאיבה לטבילה מדרבנן פסול ולא מדאוריתא דמן התורה כשר דלא מצינו בתורה שצריך מים חיים אלא זב דכתיב מים חיים אלא זב דכתיב וכי יטהר הזב וגו': ועוד. קושיא אחריני הא אמר ר' יוטי בר חנינא בדף של מתכת מחלוקת. ר' אליעזר ורבנן דפשוטי כלי מתכת יתא מיטמו ואפי׳ הכי קאמר ר' אליעזר כי קבעו בכותל טהור ולטעמיה טהור ולטעמיה חקקו ולבסוף קבעו את המקוה: אלא לעולם רבנן היא. דמטמי גבי דף של מתכת דאפי קבעו בכותל לא קמבטל ליה: אי הכי. לטעמייהו בקבעו ולבסוף חקקו אמאי אינו פוסל את המקוה. היינו אינו פוסל את המקוה. היינו טעמא דשאיבה דרבנן היא ולאו מדאורייתא. אי הכי אפי׳ חקקו ולבסוף קבעו אמאי פוסל את המקוה: שאני התם דאיכא תורת כלי עליו בתלוש. משום הכי לא קמבטל אפי׳ בדרבנז: לא קמבטל אפי בודבנן. בעי רב יוסף מי גשמים שחישב להדיח בהן את האיצטרוביל. שהוא מחובר לקרקע מי הוו חשיבי לקרקע מי הוו חשיבי הני מים להכשיר הדרעים אי לא. מי אמרינן דאין מכשירין כי היכי דגרסינן בשחיטת חולין הכופה קערה על הכותל אם בשביל . שיודח הכותל אינו בכי יותן . משום דחשיב דבר המחובר לקרקע וכל המחובר לקרקע לקרקע וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע ולא חשיב כלום ואם בשביל שיודח הקערה הרי זה בכי יותן. . הא גופא קשיא. הא בכותל מערה דהוה מחובר מעיקרו אינו בכי יותן דכקרקע דמי. בכותל בנין הרי זה בכי יותן . משום דהוי תלוש ולבסוף חיברו דתורת כלי עליו הכא נמי לגבי אצטרוביל הכא נמי לגבי אצטרוביל המחובר לקרקע מכשירין מי גשמים אי לא: אליבא דר׳ אליעזר דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע לא תיבעי לך. דודאי בקו קצ לא הניבעי לן . זו האי אפי׳ בכותל בנין סבירא ליה דכקרקע דמי ואין מכשירין: כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי כל המחובר לקרקע י. אינו כקרקע. מאי מי אמרינן אינו כקרקע. מאי מי אמרינן דהאי דקאמרי כל המחובר לקרקע אינו כקרקע לכל מילי קאמרי אפי' לגבי איצטרוביל ומכשיר או דלמא בעלמא כגון כותל בנין אמרי׳ דאינו כקרקע דזימנין משנהו אבל גבי

יהא טהור ת"ל אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים ויש לדחות דאקמכתא היא כמו כמה דרשות דתורת כהנים ועוד מביא ראיה ר"ת דתנן במס' מקוואות בפ"ב (מ"ד) ר' אליעזר אומר רביעית בתחלה פוסל את המקוה ושלשה

לוגין על פני המים ומדמחמיר בתחלה טפי מבסוף ש"מ דבתחלה פוסלין מדאורייתא ויש לדחות דהא דאחמיר רבי אליעזר בתחלה ברביעי׳ משום דרביעית הוא שיעור טבילה למחטין ולצינורות וכבר יש שם פסול מקוה עליהם א ולר"י נראה דאפי׳ כולו שאוב דרבנן כדמשמע בתוספתא דמקוואות דתניא בפרק שני מקוה שהניחו ריקן ובא ומנאו מלא כשר מפני שזה ספק מים שאובין למקוה ומדקא מכשר ליה זה מספק ש"מ דכולו שאוב מדרבנן ב וליכא למימר דלאו בכולו שאוב איירי אלא כשהיה בו מים אך שהיה חסר דאם כן הוה ליה למימר שהניחו חסר דריקן משמע לגמרי ריקן שלא היה בו מים כלל ועוד אמר בפ"ק דפסחים (דף יו: ושם) גבי משקין בית מטבחיא

בכלים טמאים בקרקע טהורים ומפרש התם דבקרקע טהורים משום דחזי להטביל בהן מחטין ולינורות אלמא אפי׳ כולו שאוב חזי להטביל בו דבשאוב מיירי מדמפליג בין כלים לקרקע וסתם משקין בית מטבחיא נמי שאובין הם ורשב"א דוחה דהכי קאמר בכלים טמאים פי׳ שהיו בכלים אע״ג דהשתא הן בקרקע ולפי שהיו שאובים בקרקע שלא היו מעולם בכלים טהורים והר"ר משה מפונטויז"א דוחה דאע"ג דשאיבה דאורייתא היא בקרקע טהור משוםי שאפשר בלא המשכה דכי נפלו מן הכלי לרצפה שהיא חלקה מימשכי אילך ואילך והוה ליה כשאיבה שהמשיכה כולה דכשרה ובפרק קמא דחמורה (דף יב.) דלא מכשיר המשכה אלא כי איכא כ"א סאה במקוה אפשר דהיינו מדרבנן וא"ת בשלמא אי כולו שאוב מדאורייתא היינו דגזרו חכמים ג' לוגין מים שאובין פוסלים אטו כולו שאוב ודוקא בשלשה לוגין גזרו שהן ראוין לרחילת אדם כדאמרינן בפרק קמא דשבת (דף יד.) בתחלה היו טובלין במערות סרוחים ונותנין על גביהן ג' לוגין מים שאובין כו' אבל אי רולו שאוב דרבנן אמאי גזרו כלל בשאיבה וי"ל גזירה שמא יטבול בכליג דדומיא דמעין אמר רחמנא שהן בקרקע ומההוא מקוה שהניחו ריקן ארשב"א דאדרבה יש להוכיח דכולו שאוב דאורייתא דקתני כשר מפני שזה ספק מים שאובין וחזקת המקוואות כשרות שאדם אינו עושה מקוה אלא לטבול בו ואינו ממלא אותו מסתמא מים שאובים אלא מים כשרים לטבילה משמע דוקא משום חזקה הוא דכשר הא לאו הכי פסול דספיקא דאורייתא לחומרא תדע דקתני סיפא לינור המקלח למקוה והמכתשת נתונה בלדו ספק מן הלינור למקוה ספק מן המכתשת למקוה פסול מפני שהפסול מוכיח ואם יש בו רוב מקוה כשר מפני שיש ספק מים שאובים למקוה ומדמכשר בשיש בו רוב מקוה ד מספק וכשאין רוב פסול משמע דרובו שאוב דאורייתא ועוד תניא התם שני מקוואות אחד שאוב ואחד כשר וטבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות הרי הן תלויות ומדלא מטהרין מספק אלמא כולו שאוב דאורייתא והראיות

אוהא קיימא לן דרבנן ועוד האמר ר' יוםי בן ר' חנינא בדף של מתכת מחלוקת לעולם רבנן היא יושאני שאיבה דרבנן אי הכי אפי' חקקו ולבסוף קבעו גמי שאני התם דאיכא תורת כלי עליו בתלוש בעי רב יוסף מי גשמים שחשב עליהם להדיח את האיצטרובלין מהו 🐠 לזרעים אליבא דרבי אליעזר דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דרבגן דאמרי אינו כקרקע

מאי תיקו ⁹שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בריה דרב הונא זומי לנהרדעא כי אתיא הך איתתא לקמך אגבה

קבעו ואח"כ חקקו בין חקקו ואח"כ קבעו לא בטיל לגבי קרקע וחשיב כלי גמור וגבי שאיבה הוא דאקילו לבטלו אגב קרקע אפי' חקקו ולבסוף קבעו נמי לא יפסול מקוה ולבטיל אגב קרקע: ומשני התם דחיכה תורת כלי כו'. וכל כך לא רצו להקל דאין לד שאיבה גדולה מזו הואיל והוה שם כלי עליה קודם שהוקבע בקרקע ואי לא חשבת ליה כלי בטלה גזירתם לגמרי: בעי רב יוסף מי גשמים. שהיו יורדין וחישב עליהן

בקבעו ולבסוף חקקו אבל לגבי דף

דטומאתו מן התורה לעולם טמא אפיי

בקבעו ולבסוף תקנו דסבירא להו

לרבנן דכל המחובר לקרקע אינו

כקרקע: א״ה. דלרבנן הכל שוה בין

מוסף תוספות

ימשום הכי לא מבטיל אבל על פני המים לאו מקוה היא ובטיל עד דאיכא שלשת לוגין שהוא דבר חשוב שראוי להדיח רובו דשבת (יד.). ר"ן. ב. והיינו משום דספיקא דרבנז לקולא. תום' פסחים יז: ג. דמתוך הכלי ודאי אסור לטבול מדאורייתא. עס, T. דמדאורייתא בטל ברובא. ליענ״א. ה. דהתם כיון דיש לפנינו שאוב מוכיח לתלות בו כמו בהכשר לא רצו חכמים רוב הכשר במקוה לבטלו ואז סומכו על הספק. שס. וא סובוכי כל הסבק. עס. 1. עיין ר"ש מקואות פ"ב מ"א. ז. כיון דלית להו לרבנן כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע. תוס' רי"ד. ח. שפעמים שאדם מפנה ביתו ומסלק אבי ביתו מסלק אבי האצטורביל משם ומוליכם למקום שהוא הולך, והיינו טעמא דמכר את האצטרוביל מפני שאינו כלי אלא בנין אבנים והילכך , אצל הבית . הוא ילטולת לאו ודעולם לאו כמחובר לקרקע הוי והוי הכשר. שס. 0. [ד]דילמא טעמא דר׳ אליעזר משום עין יפה. ריטנ״ה. י. כי תיבעי לך ליפל לו. לי היבע קן אליבא דרבנן מי אמרינן כיון דלגבי בית ודף חשיבי כתלוש ה״ה בהא או דילמא התם טעמא משום דכל המוכר בעין רעה מוכר, ושאני דף, דכל דלא מבטל כולי האי כמו אצטרוביל, שאינו מחובר כ״כ שהו פעמים עוקרים אותו ממקום למקום, מחשב כתלוש. שם.

שידיחו האילטרובלין מהו שאותן גשמים יכשירו זרעים אם נפלו עליהן לקבל טומאה דתנן (מכשירין פ״א מ״א) כל משקה שתחלתו לרצון אע״פ שאין סופו לרצון מכשיר והכא נמי כיון דניחא ליה בירידתן לצורך אינטרוביל אע"ג דלא ניחא ליה בירידתן על הפירות הוי הכשר ובלבד שיהא אינטרוביל חשוב כתלוש דלא מהני מחשבתו ולא קרינא ביה וכי יתום אלא היכא דמחשב שירדו על דבר תלוש כדאמרינן בפ"ח דשחיטת חולין (דף טו.) תלוש ולבסוף חיברו לענין הכשר זרעים מחלוקת דתנןה הכופה קערה על גבי הכותל כו' ופרכינן רישא לסיפא ודייקינן מינה דכותל בנין חשוב תלוש ואם חישב שיודח הרי זה בכי יותן אבל בכוחל מערה שהוא מחובר מעיקרו לא מהניא מחשבתו להכשיר זרעים ובתורת כהניםה יליף מקראי דבעינן מחשבה ללורך דבר התלוש והאי אינטרוביל נמי תלוש ולבסוף חיברו הוא ואליבא דרבנן דלעיל [סה:] דפליגי במכתשת קבועה קמיבעיא ליה כדמפרש ואזיל אי סבירא להו דתלוש ולבסוף חיברו לענין הכשר זרעים הוי תלוש או לא: **אליבא דר'** אליעור לא סיבעי לד. דודאי חשיב מחובר ולא מיבעיא אילטרוביל דדמי לקרקע טפי ממכתשת קבועה דודאי חשיב מחובר אלא אפילו מכתשת קבועה דחשבו לה רבנן תלוש פליג איהו ואמר כל המחובר כו' והא ליכא למימר דטעמיה (כ) התם משום דבעין יפה מוכר דהא כללא קאמר ועוד דשמעינן ליה גבי דף דמטהר אפי׳ בתקנו ולבסוף קבעו ואליבא דרבנן דדף נמי לא קמיבעיא ליה דודאי תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש כדקא חשיבי ליה תלוש גבי טומאה אפי׳ בהבעו ולבסוף תקנו והוא הדין להכשיר: כי מיבעי לך אליבא. דהנהו רבנו דלעיל דפליגי עליה דרבי אליעזר במכחשת קבועה מאי מי אמרינן היינו טעמייהו דסבירא להו דכל תלוש ולבסוף חיברו חשיב תלוש והלכך לא מכר את הקבועה והוא הדין לגבי הכשר טומאה וכיון דטעמייהו משום דחשיבי ליה תלוש לא מבעיא היכא שיב להדיח מכתשת קבועה דמכשירין אלא אפילו חשיב להדיח שיב להדיח בהן אינטרוביל מכשיר את הזרעים דעל כרחך טעמייהו גבי איצטרוביל

אלא לעולם רבכן. דדף הוא. ודקשיא לך גבי לינור אפילו קבעו

ולבסוף חקקו נמי יפסול למקוה לרבנן דמטמאי ליה גבי דף וחשיבי ליה כלי בכל ענינים אפי׳ בקבעו ולבסוף חקקו שאני שאיבה דרבנן

כדפרישית לעיל הלכך גבי צינור הוא דמקילי רבנן ואמרי אינו פוסל

לא נראו לר״י מוד האריך רשב״א¹ ועוד אומר ר״ת דדוקא במקוה חסר פוסלים מים שאובין אבל במקוה שלם כל מים שאובין שבעולם אין פוסלין אוחו ושמה כתב ראיות ממסכת מקוואות ואין להאריך ואכתוב ראיה אחת דמנן התם פרק ששי (מ״ח) היה בעליון מ׳ סאה ובתחתון אין כלום ממלא בכתף ונותן בעליון עד שירדו במחתון מי סאה משמע אע"פ שרוב מים שאובין אין נפסל כיון שהיה שלם דהא אי אפשר אם לא נתן בעליון יותר מארגעים סאה: בעי רב יוסף מי גשמים שחישב עליהם להדיח בהן את האיצמרובלין מהו להכשיר בהן את הזרעים. פירט הקונטרס דבכל תלוש ולבסוף חיברו מיבעיא ליה לענין הכשר זרעים ואליבא דרבנן דמכתשת ואין נראה לר"י דאם כן לימא סתמא תלוש ולצסוף חיברו לענין הכשר זרעים לרבנן מהו כדנקיט בפרק קמא דחולין (דף טו. ושם) ולא הוה ליה למינקט אינטרוביל טפי משאר מילי ועוד דאין סברא לדמות הכשר זרעים למכר שתהא מכתשת חשובה כחלוש לענין הכשר זרעים כמו שחשובה לענין מכר ועוד דלענין שחיטה נמי חיבעי לרבנן חלוש ולבסוף חיברו מהו אי הוי כחלוש או לא ועוד דפירש דלרבנן דדף לא מיבעיא ליה דלדידהו ודאי הוי כחלוש א"כ אדמיבעיא ליה לרבנן דמכחשת אי סבירא ליה כר׳ אליעזר או כרבנן דדף לענין הכשר זרעים חיבעי ליה לענין טומאת דף גופיה דאיפליגו בה רבי אליעזר ורבגן ועוד כיון דלרבגן דדף פשיטא ליה דהוה כחלוש ה"ינ לרבגן דמכחשת דאמאי אית לן למימר דפליגי הני רבגן דרבי אליעזר אהגך רבגן דר"א ועוד דאינו מחלק בין דף למכחשת לכוחל ואינטרוביל ובפרק קמא דחולין (דף מו:) מחלק בין סכין הקבועה לנור היולא מן הכוחל דקאמר שאני סכין דלא מבטל ליה ונראה לר"י דלרבנן דדף מיבעיא ליה דחשבי ליה לדף חלוש לענין טומאה והוא הדין לענין הכשר זרעים דהכשר וטומאה דמו אהדדי ואליבא דמאן דאמר בפ״ק דחולין (דף טו. ושם) דתלוש ולבסוף חיברו דכותל בנין לענין הכשר זרעים הוי כמחובר והשתא מיבעיא ליה לרבנן דדף ומכחשת דכולהו רבנן דרבי אליעזר מסחמא חדא נינהו באיצטרוביל מהו ובאיצטרוביל דוקא מיבעיא ליה והכי קמבעיא ליה איצטרוביל דבטל לגבי קרקע גבי מכר לרבנן דמכתשת אי הוי בטל לגמרי כמו כותל וחשיב נמי מחובר לענין הכשר זרעים או דלמא לענין הכשר זרעים לא חשיב מחובר כמו כותל אלא דוקא לענין מכר משום עין יפה אע"ג דלא מהני עין יפה לענין מכתשת היינו משום שאין סופה כל כך להתעכב בבית כמו האילטרוביל ומיהו לענין הכשר זרעים לא חשיב האינטרוביל מחובר לפי שעשוי לינטל יותר מכוחל האליבא דרבי אליעזר לא מיבעיא ליה דהא חשיב דף מחובר לענין טומאה והוא הדין לענין הכשר זרעים וכ״ש אינטרוביל והא דקאמר אליבא דרבי אליעזר לא מיבעי לך דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע לאו דוקא נקט ההוא לישנא דהא ממכר אין להוכיח אהכשר זרעים ש אלא אמאי דמטהר בדף קא סמיך':